

Social balance

Danmark og de øvrige nordiske lande er kendetegnet ved et højt indkomstniveau og små indkomstforskelle sammenlignet med andre OECD-lande. Der er en høj grad af social balance i form af fri og lige adgang til uddannelse og sundhed, en stærk tilknytning til arbejdsmarkedet og et finmasket socialt sikkerhedsnet for dem, der ikke har mulighed for at forsørge sig selv.

De centrale konklusioner i dette kapitel er:

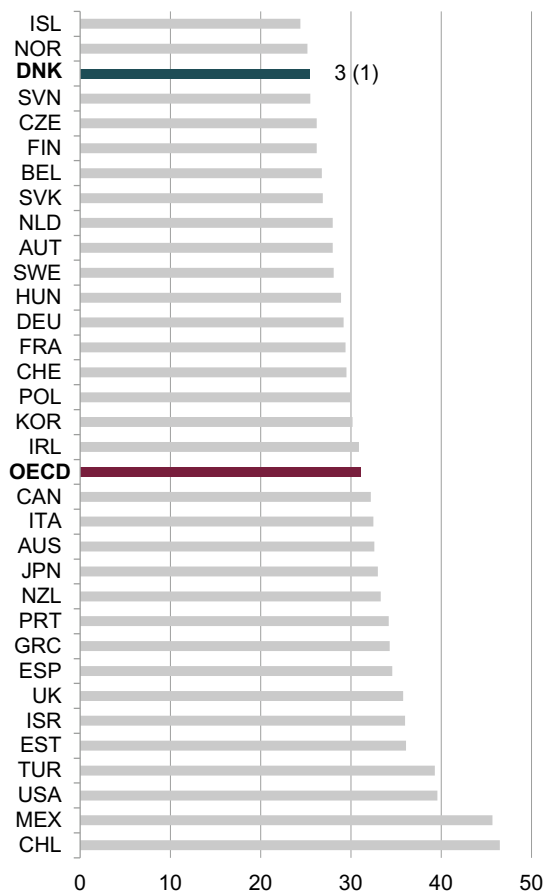
- Indkomstforskellene i Danmark er steget siden midten af 1990'erne, men er fortsat blandt de laveste i OECD-landene.
- Frem til finanskrisen i 2008-09 faldt antallet af personer med lav tilknytning til arbejdsmarkedet (arbejdsmarkedets randgruppe). I årene under krisen steg antallet – dog ikke til det samme niveau som før krisen.
- Blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande faldt andelen af personer i arbejdsmarkedets randgruppe fra ca. 22 til 10 pct. fra 2005 til 2009. Under og efter finanskrisen er andelen stabiliseret omkring 10 til 11 pct.

Indkomstforskelle

Indkomstforskellene i befolkningen kan blandt andet belyses ved Gini-koefficienten, der opsummerer de samlede indkomstforskelle i ét enkelt tal mellem nul og én (100 pct.). Hvis alle har samme indkomst, er Gini-koefficienten nul. Jo større indkomstforskellene er, desto større vil Gini-koefficienten være.

Indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten er i Danmark små sammenlignet med andre lande, se figur 18.1.

➔ **Figur 18.1** Indkomstforskelle, 2013

Anm.: Gini-koefficient for den årlige disponible indkomst for hele befolkningen. Data for AUS, CAN, HUN, JPN, MEX og HUN er fra 2012.

Kilde: OECD.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18

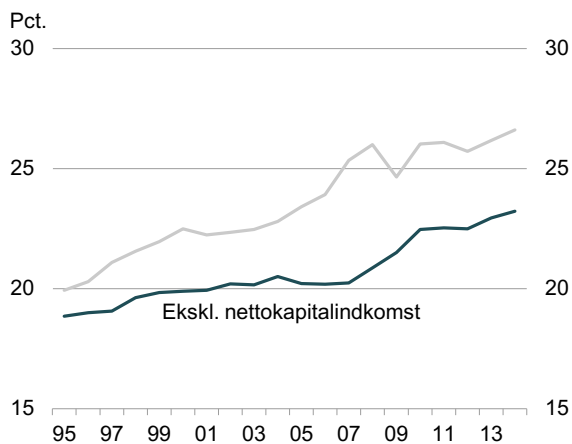
Indkomstforskellene i Danmark voksede fra ca. 20 pct. (målt ved Gini-koefficienten) i midten af 1990'erne til ca. 26 pct. i 2008. Siden 2008 har indkomstforskellene været omtrent konstante, se figur 18.2.¹

Stigningen i indkomstforskellene frem til 2008 afspejlede især udviklingen i kapitalindkomsterne. Hvis der ses bort fra nettokapitalindkomsterne, er indkomstforskellene således steget mere begrænset frem til 2008. Fra 2007 og frem til 2014 har udviklingen i kapitalindkomster isoleret set bidraget til at reducere indkomstforskellene.

¹ Fordeling og incitament 2016, Skatteministeriet.

18. Social balance

→ **Figur 18.2** Indkomstforskelle i Danmark, 1995-2014

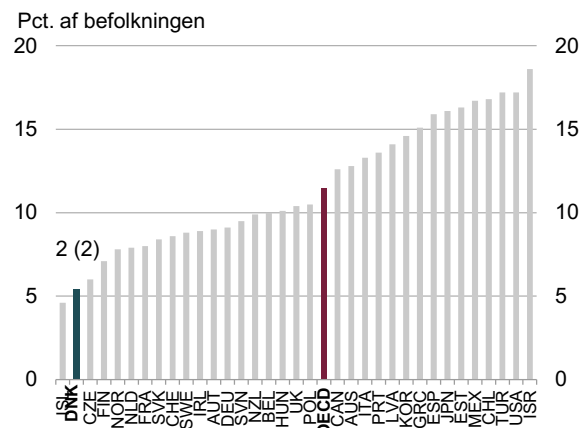

Anm.: Gini-koefficient for den årlige disponible indkomst.
Kilde: Fordeling og incitamenter 2016 samt beregninger fra Skatteministeriet.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18

Ændringer i demografien har desuden haft betydning for de øgede indkomstforskelle i Danmark. Andelen af studerende er fx vokset. Studerende har mod en forventet højere fremtidig indkomst efter endt uddannelse aktivt valgt en lavere indkomst for en periode. Når der fokuseres på årsindkomsterne i modsætning til livsindkomsterne, kan sådanne valg være med til at øge indkomstforskellene i de enkelte år.

Selv i velstående lande med små indkomstforskelle vil der være personer med relativt lave disponible indkomster i forhold til medianen i befolkningen. Ifølge OECD's opgørelse er 5,4 pct. af den danske befolkning i 2013 i den såkaldte lavindkomstgruppe – defineret som personer med en indkomst, der ligger under 50 pct. af medianindkomsten. Sammenlignet med andre OECD-lande er der relativt få personer i lavindkomstgruppen i Danmark, se figur 18.3.

→ **Figur 18.3** Andel i lavindkomstgruppen, 2013

Anm.: Lavindkomstgruppen er defineret ved personer med en disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten. Data for AUS, HUN og MEX er fra 2014. OECD-tallene afviger fra de nationale opgørelser.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18

Der kan være flere årsager til, at personer har relativt lave indkomster. Det kan fx skyldes frivillig eller ufrivillig lav tilknytning til arbejdsmarkedet i en kortere eller længere periode – eksempelvis består ca. 40 pct. af lavindkomstgruppen i Danmark i 2014 af studerende.

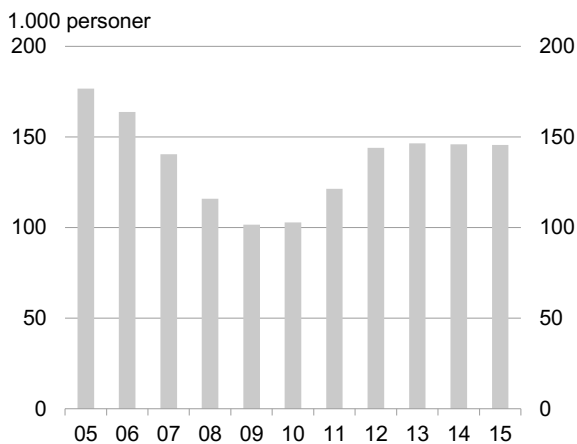
Deltagelse på arbejdsmarkedet

Høj deltagelse på arbejdsmarkedet er en af forudsætningerne for et velfærdssamfund som det danske. Samtidig hænger den enkeltes muligheder for at forsørge sig selv og sin familie tæt sammen med tilknytningen til arbejdsmarkedet. Personer med lav tilknytning til arbejdsmarkedet har typisk en lavere disponibel indkomst.

Selv om de fleste, der bliver ledige, hurtigt kommer tilbage i arbejde, findes der en randgruppe, der har svært ved at opnå en fast tilknytning til arbejdsmarkedet. Randgruppen er defineret ved antallet af personer, som i de sidste tre år har modtaget midlertidige indkomsterstattende ydelser i mindst 80 pct. af tiden.

Efter en stigning i antallet af personer i randgruppen i kølvandet på den økonomiske krise, er antallet stabiliseret på 150.000 personer nogenlunde svarende til 2007-niveauet, se figur 18.4.

Figur 18.4 Personer i arbejdsmarkedets randgruppe, 2005-2015

Anm.: Modtagere af midlertidige indkomstrelaterede ydelser i mindst 80 pct. af tiden de seneste tre år. Det bemærkes, at definitionen af randgruppen fra 2013 og frem inkluderer ressourceforløb, og opgørelsen medtager således personer, der før 2013 ville have modtaget førtidspension. Kilde: Beskæftigelsesministeriet, beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og Danmarks Statistik. Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18

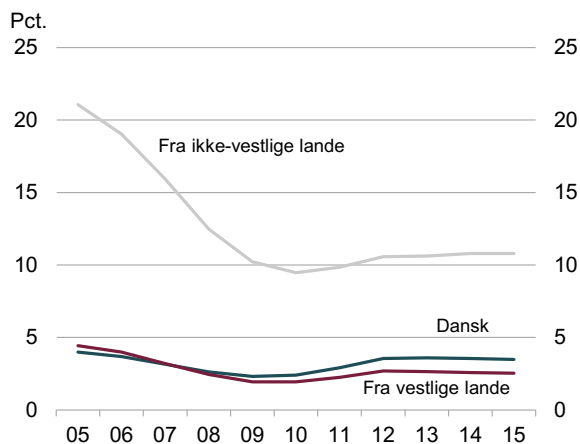
Integration

Integration af indvandrere og efterkommere på arbejdsmarkedet er vigtig for samfundets sociale sammenhængskraft såvel som den enkeltes muligheder for at forsørge sig selv og sin familie.

Særligt blandt indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er der sket et stort fald i andelen, der indgår i randgruppen. I 2005 tilhørte 22 pct. af de 18-64-årige i denne gruppe arbejdsmarkedets randgruppe, mens andelen i 2009 var faldet til godt 10 pct. Efter krisen har niveauet ligget nogenlunde konstant omkring 10 til 11 pct. frem til 2014. Der er dog fortsat en overrepræsentation af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i randgruppen sammenlignet med indvandrere og efterkommere fra vestlige lande og personer med dansk oprindelse.

Siden 2008 har andelen af indvandrere og efterkommere fra vestlige lande, som tilhører randgruppen, været lidt lavere end for personer med dansk oprindelse, se figur 18.5.

Figur 18.5 Oprindelse og arbejdsmarkedets randgruppe, 18-64-årige, 2005-2015

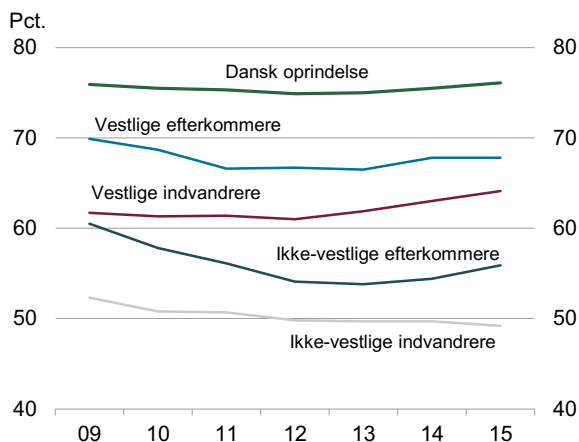
Anm.: Personer i arbejdsmarkedets randgruppe med hhv. dansk, vestlig og ikke-vestlig oprindelse i forhold til det samlede antal 18-64-årige i de nævnte befolkningsgrupper. Figuren dækker over både indvandrere og efterkommere. Beskæftigelsesgraden er defineret som andelen af beskæftigede i aldersgruppen 18-64-årige. Kilde: Beskæftigelsesministeriet, beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og Danmarks Statistik. Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18

For personer med dansk oprindelse og vestlige indvandrere har beskæftigelsesgraden ligget nogenlunde stabilt i perioden 2009-2014. Blandt vestlige efterkommere, ikke-vestlige efterkommere og ikke-vestlige indvandrere faldt beskæftigelsesgraden under den økonomiske krise frem til 2012. Fra 2012 har beskæftigelsesgraderne ligget nogenlunde konstant med en lille stigning fra 2013 til 2014 for vestlige indvandrere, vestlige efterkommere og ikke-vestlige efterkommere.

Der er store forskelle i niveauerne. Mens beskæftigelsesgraden for personer med dansk oprindelse har ligget på ca. 75 pct. siden 2011, ligger den på ca. 62 pct. for indvandrere med vestlig oprindelse og på ca. 50 pct. for indvandrere med ikke-vestlig baggrund. Efterkommere med vestlig og ikke-vestlig baggrund har beskæftigelsesgrader på henholdsvis 67 og 54 pct., altså ca. 4 til 5 pct.-point højere end de tilsvarende indvandrergrupper, se figur 18.6.

18. Social balance

→ **Figur 18.6** Beskæftigelsesgrad og oprindelse blandt 18-64-årige, 2009-2014

Anm.: Grundet databrud går figuren kun tilbage til 2009. Beskæftigelsesgraden er defineret som andelen af beskæftigede i aldersgruppen 18-64-årige.

Kilde: Danmarks Statistik.

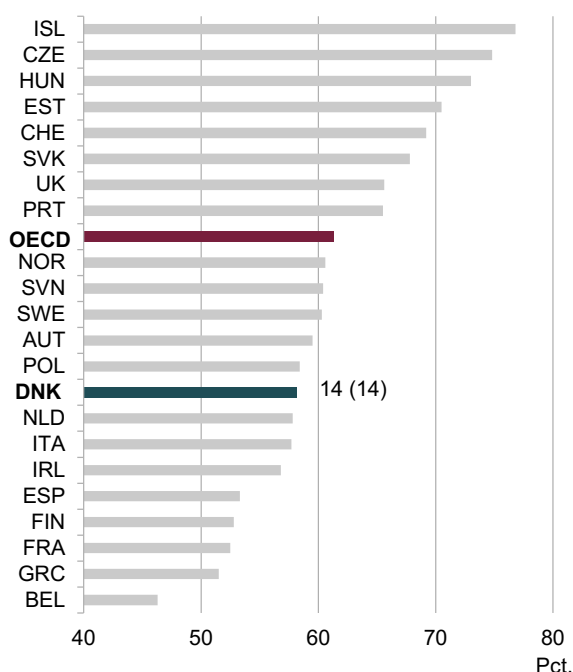
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18

Graden af integration af indvandrere kan blandt andet aflæses ved at sammenligne beskæftigelsesgraden hos et lands etniske befolkning med beskæftigelsesgraden blandt indvandrere i det pågældende land.

Danmark har en høj beskæftigelsesgrad blandt personer med dansk oprindelse, men blandt indvandrere er beskæftigelsesgraden lavere. I 2015 ligger Danmark under OECD-gennemsnittet, når der måles på beskæftigelsesgraden blandt indvandrere fra lande uden for EU27, se figur 18.7.

Der kan være betydelige forskelle i indvandrenes karakteristika på tværs af de betragtede lande, fx om det primære formål er asyl eller beskæftigelse, kompetenceniveauet blandt indvandrerne mv., hvilket kan påvirke beskæftigelsesgraden.

→ **Figur 18.7** Beskæftigelsesgrad blandt indvandrere fra ikke-EU-lande, 2015

Anm.: Det bemærkes, at indvandrere fra ikke-EU27-lande dækker en bred vifte af personer, der både kan være personer fra vestlige og ikke-vestlige lande. Samtidig tager figuren heller ikke højde for fx uddannelsesmæssig baggrund og andre relevante faktorer i sammenligningen. Beskæftigelsesgraden er opgjort for 15-64 årige.

Kilde: Eurostat.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18

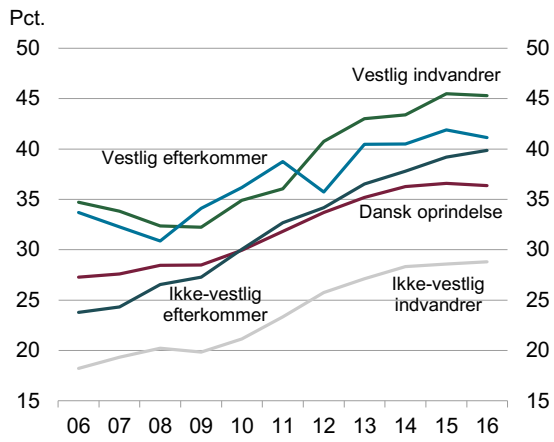
Uddannelse er et af redskaberne til at fremme integration og fremtidig tilknytning til arbejdsmarkedet. Desuden kan et højt uddannelsesniveau i hele befolkningen bidrage til at bevare den sociale balance og begrænse indkomstforskelle.

Der har siden 2006 været en stigning i andelen af 20-24-årige, der er i gang med en videregående uddannelse. Stigningen er fortsat frem til 2016 for både indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, hvorimod andelen af personer med dansk oprindelse og vestlige indvandrere og efterkommere, som er i gang med en videregående uddannelse, er stagneret det seneste par år.

I 2016 er der en større andel af efterkommere fra ikke-vestlige lande og vestlige indvandrere og efterkommere, der er i gang med en videregående uddannelse, end der er for personer med dansk oprindelse. Mens andelen ligger på ca. 36 pct. for personer med dansk oprindelse er den for efterkommere fra ikke-vestlige lande 40 pct. For indvandrere i samme aldersgruppe, der har en ikke-vestlig baggrund, er andelen 29 pct., se figur 18.8.

18. Social balance

→ **Figur 18.8** 20-24-årige i gang med en videregående uddannelse, 2006-2016

Anm.: Kun indvandrere med mere end to års ophold er medtaget. Videregående uddannelse dækker over kort, mellemlang og lang videregående uddannelse samt bachelor.

Kilde: Udlændinge- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_18